

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
13	12. Привредни раст и развој		Стицање знања о привредном расту и развоју.
	Тематска јединица	12.1 Појам, значај, циљеви и фактори привредног раста и развоја	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује појам, значај, циљеве и факторе привредног раста и развоја.
		12.2 Теорије привредног раста и развоја	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује теорије привредног раста и развоја: теорију етапе раста, “зачараног круга сиромаштва”, секуларне стагнације, Гершенкронов ефекат, теорију уравнотеженог привредног раста и иновациону теорију.

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
13	12. Привредни раст и развој		Стицање знања о привредном расту и развоју.
	Тематска јединица	12.3 Привредни циклуси у савременој макроекономској теорији	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује појам, карактеристике и узроке привредних циклуса.

НАСТАВНИ МЕТОД: ПРЕДАВАЊЕ

PRIVREDNI RAST I RAZVOJ

Prof. dr Dragana Kragulj
Fakultet organizacionih nauka

Pojam, značaj, ciljevi i faktori privrednog rasta i razvoja

- Privredni rast i razvoj - različit između zemalja
- Sve veći jaz između nerazvijenih i razvijenih
- U ekonomskoj teoriji izučava se:
 - Ekonomski rast
 - Ekonomski razvoj
- Ekonomski razvoj je širi i kompleksniji pojam od ekonomskog rasta

Privredni (ekonomski) rast

- Povećanje ukupne proizvodnje roba i usluga
 - Uslovljeno: raspoloživim resursima i tehnološkim know-how
- Ekonomski rast ostvaren samo ako je proizvodnja veća od broja stanovnika (rast proizvodnje veći od rasta stanov.)
- Ostvaruje se putem:
 - Povećanja neiskorišćenih resursa
 - Optimalnim korišćenjem resursa
 - Proširivanjem kapaciteta
 - Tehnologijom

Privredni (ekonomski) razvoj

- Izražava se putem makroekonomskih veličina, strukturnih i funkcionalnih promena i drugih ekonomskih i neekonomskih elemenata
- Razvoj proizvodnih potencijala zemlje i povećanje životnog standarda
- Multidimenzionalni, normativan i koherentan proces
- Karakteristika: spor i dugotrajan proces

Održivi razvoj

- Održivi ekonomski i tehnološki razvoj
- Održivi razvoj društva
- Zaštita životne sredine

Faktori privrednog razvoja

- I podela
 - Ljudi
 - Kapital
 - Prirodni resursi
 - Preduzetništvo

Faktori privrednog razvoja

- II podela
 - Prirodni resursi
 - Stanovništvo
 - Kadrovi i nauka
 - Proizvodnja, tehnika i tehnologija i inovacije
 - Poljoprivredna proizvodnja
 - Društveno-političko okruženje
 - Međunarodno okruženje

Indikatori razvijenosti

- Naturalno i vrednosno
- Nominalni i realni GDP
 - Nominalni GDP - tekuće cene
 - Realni GDP - bazne cene, korigovan za inflaciju
- Agregatno i per capita

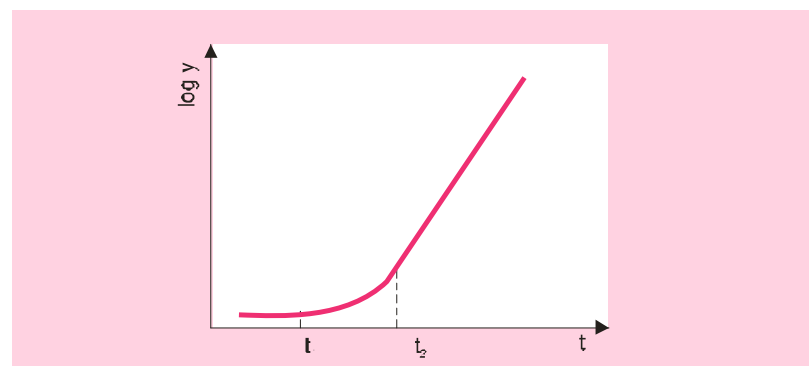
PRAVILO “72”

- Potrebno je 72 godine da bi se vrednost GDP per capita udvostručila pri prosečnoj stopi ekonomskog rasta od 1%.

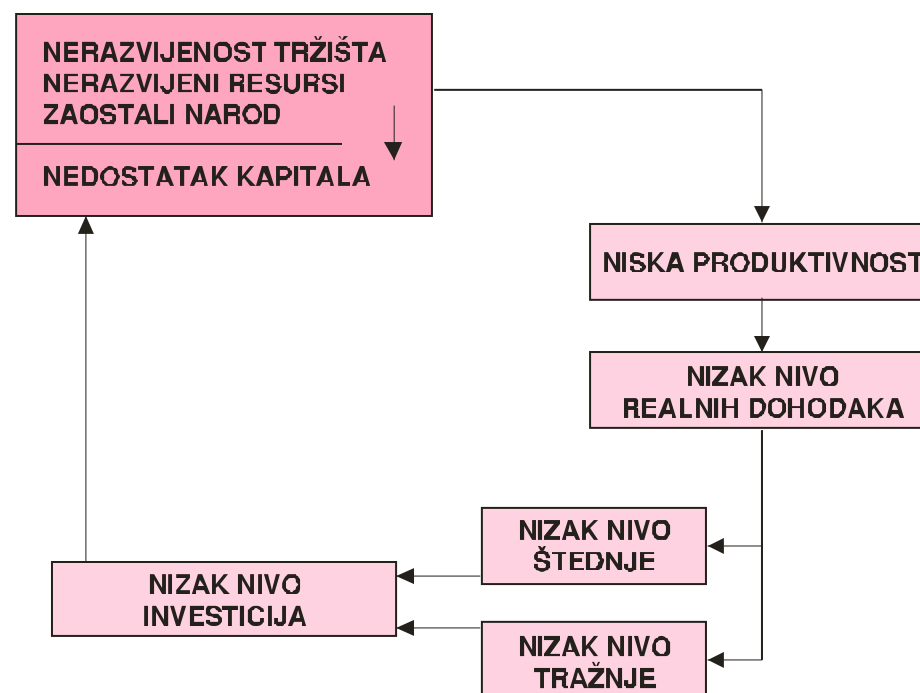
za koliko će se god. udvostruciti GDP per capita = $\frac{72}{\text{stopa rasta GDP}}$

TEORIJA ETAPA RASTA

- Tvorac: Walt Rostow
- 1. Tradicionalno društvo
 - (niska produktivnost, poljoprivredni sektor)
- 2. Prelazno društvo
 - Promene
- 3. Etapa uzleta
 - Investicije rastu sa 5 % na 10 % od GDP
 - Formiraju se vukući sektori – visoke stope rasta
 - Okruženje za razvoj drugih sektora
- 4. Etapa kretanja prema zrelom društvu
 - Vodeći sektori utiču na druge sektore
 - Sektori primarnog rasta
 - Sektori dodatnog rasta
 - Sektori izvedenog rasta
- 5. Etapa zrelosti
 - Povećanje GDP

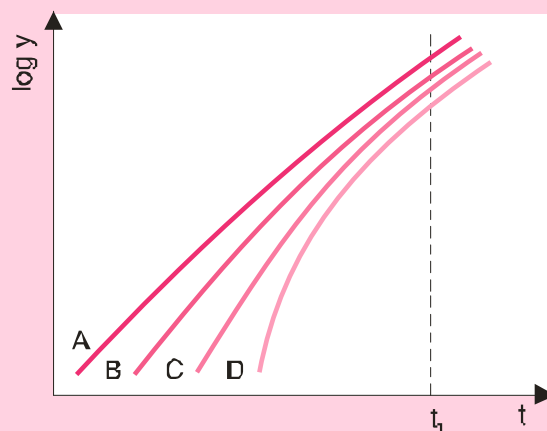
TEORIJA “ZAČARANOG KRUGA SIROMAŠTVA”

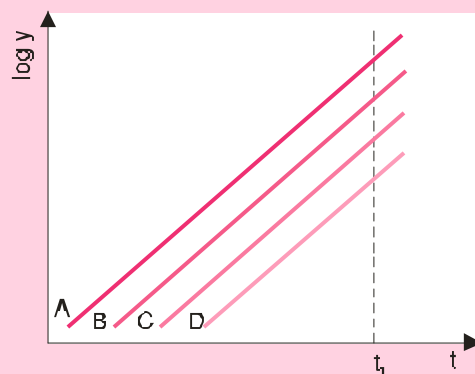
TEORIJA SEKULARNE STAGNACIJE

- tvorac: Alvin Hansen
- Kapitalističke zemlje u fazi zrelosti
- Stagnacija zbog:
 - završenih teritorijalnih osvajanja
 - povećanja broj stanovništva
- Rešenje: državna intervencija

GERŠENKRONOV EFEKAT

TEORIJA URAVNOTEŽENOG PRIVREDNOG RASTA

INOVACIONA TEORIJA

- Tvorac: Jozef Šumpeter
- Invencija
 - Rezultat naučno-istraživačkog rada
- Inovacija
 - Primena invencije
 - Novi proizvodi
 - Nova tržišta
 - Novi načini i metodi proizvodnje
 - Novi izvori sirovina i polufabrikata

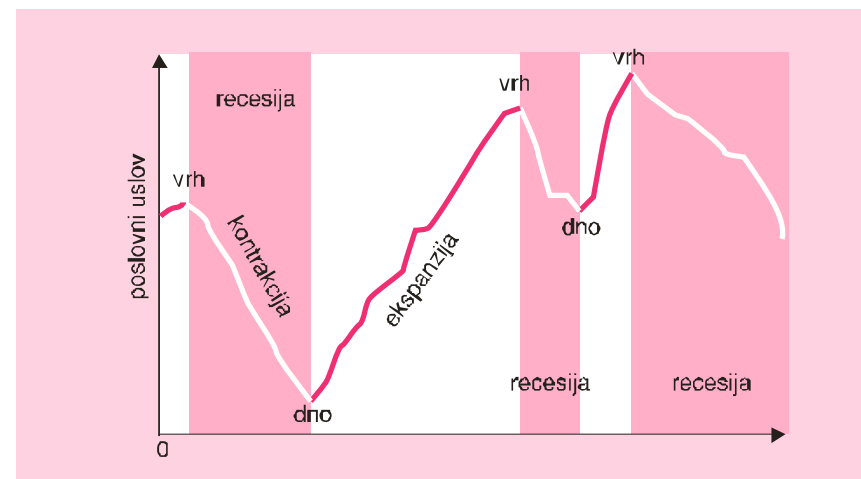
Teorije o cikličnom kretanju privrede:

1. Teorija sunčanih pega
2. Psihološka teorija
 - Pesimistička/optimistička očekivanja
3. Inovaciona teorija
 - Inovacija – ciklično kretanje privrede
 - Industrijska revolucija
 - IT revolucija...
 - Ove revolucije su povećale ekonom.performanse
4. Teorija preteranih investicija
 - Veća ponuda od potrošnje
 - Veća ponuda novca u vidu kredita
5. Teorija nedovoljne potrošnje
 - Raspodela nac.doh. u korist bogatih i štedljivih
6. Teorija preterane potrošnje
 - Veća potrošnja od akumulacije – kriza hipoprodukcije

Privredni ciklusi u savremenoj makroekonomskoj teoriji

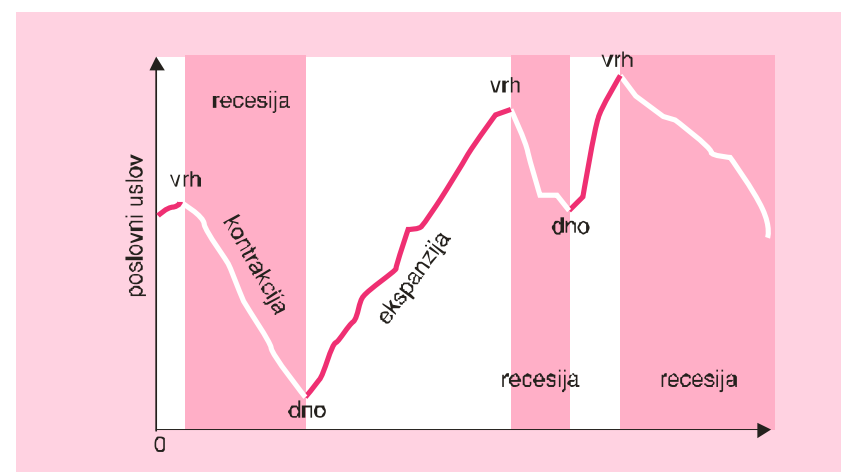

- U privrednim kretanjima privreda ubrzava i usporava privrednu aktivnost;
- određeni zaokreti u ukupnoj proizvodnji, dohotku i zaposlenosti;
- obično traju između 2 i 10 godina;
- obeležava ga rasprostranjena ekspanzija ili kontrakcija u mnogim sektorima privrede;
- Vrhovi i dna (označavaju prekretnice), recesija i ekspanzija glavne faze.

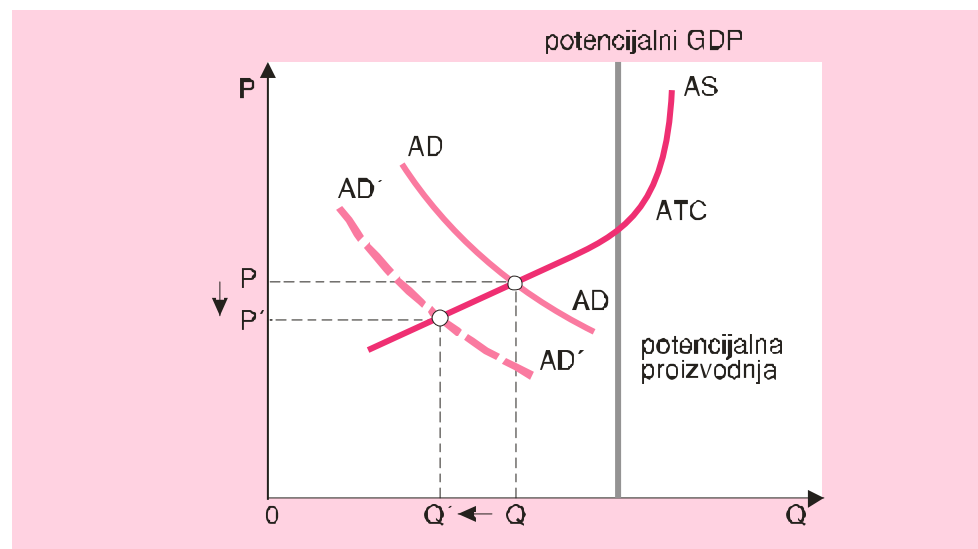

Karakteristike krize hiperprodukcije

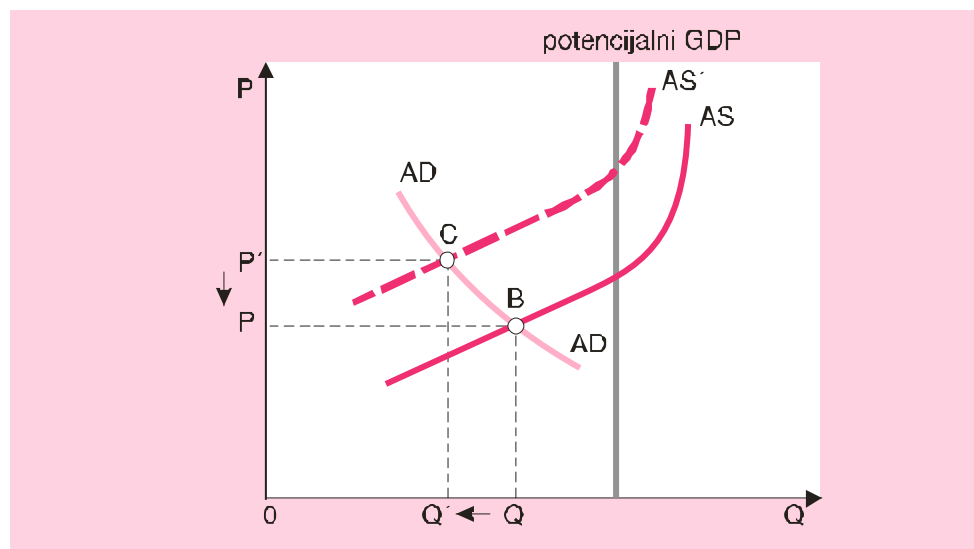
- Velike zalihe
- Pad proizvodnje
- Povećanje nezaposlenosti
- Smanjivanje dohotka radnika
- Smanjuje se potrošnja
- Smanjuju se profiti
- Cena akcije se smanjuju
- Pad cena roba i usluga
- Rast kamatnih stopa

Recesija usled opadanja agregatne tražnje

Recesija usled opadanja agregatne ponude

PITANJA:

- Koji autori su se bavili teorijom privrednog razvoja? Objasnite evoluciju ove teorije.
- Da li su privredni rast i privredni razvoj identični pojmovi? Objasnite odgovor.
- Koja su dva osnovna načina za postizanje privrednog rasta?
- Zašto se privredni razvoj definiše kao multidimenzionalni proces? Objasnite značenje privrednog razvoja kao normativnog i koherentnog procesa.
- Definišite pojam održivog razvoja. Koja su tri osnovna stuba održivog razvoja?
- Navedite faktore privrednog razvoja.
- Na osnovu kojih kriterijuma se može izvršiti podjela faktora privrednog razvoja?

PITANJA:

- Objasnite indikatore razvijenosti. Šta podrazumeva pravilo “72”? Ako je u nekoj zemlji stopa privrednog rasta 3% godišnje, za koliko godina će se udvostručiti njen bruto domaći proizvod?
- Navedite tvorca, objasnite i grafički prikažite teoriju etape rasta.
- Navedite tvorca, objasnite i grafički prikažite teoriju “začaranog kruga siromaštva”.
- Navedite tvorca, objasnite i grafički prikažite teoriju sekularne stagnacije.
- Objasnite Geršenkronov efekat.
- Navedite tvorca, objasnite i grafički prikažite teoriju uravnoteženog privrednog rasta.
- Navedite tvorca, objasnite i grafički prikažite inovacionu teoriju.

PITANJA:

- Koje su najpoznatije i najčešće teorije privrednih ciklusa?
- Objasnite i ilustrujte privredne cikluse. Šta je to ekspanzija, a šta kontrakcija?
- Koje su karakteristike krize hiperprodukcije? Kako se naziva izuzetno jaka recesija?
- Koje su karakteristike faze ekspanzije?
- Objasnite i grafički prikažite kako promene u agregatnoj tražnji mogu prouzrokovati značajna kolebanja proizvodnje.
- Objasnite i grafički prikažite kako promene u agregatnoj ponudi mogu prouzrokovati značajna kolebanja proizvodnje.
- Koja su dva osnovna vida stabilizacije i razvojne ekonomske politike? Objasnite antirecesionu i antiinflacionu politiku.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА